

27.5.2016

Etelä-Suomen aluehallintovirasto,
ympäristölupavastuualue

www.avi.fi/muistutus

Viite Lausuntopyyntöne ESAVI/6939/2015, ESAVI/9982/04.08/2014 vireillepano

Asia **Finavia Oyj ja Puolustusvoimien Logistiikkalaitoksen esikunta, hakemus Utin lentoaseman ympäristöluvan lupamääräysten tarkistamiseksi, Kouvola**

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (AVI) on pyytänyt Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus) lausuntoa asiakohdassa mainitusta asiasta.

Hakemus

Finavia Oy ja Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikunta ovat yhdessä jättäneet AVI:lle hakemuksen Utin lentoaseman toiminnan ympäristöluvan lupamääräysten tarkistamiseksi.

Itä-Suomen ympäristölupavirasto on myöntänyt 30.11.2005 ympäristöluvan (Nro 129/05/1) Ilmailulaitos Finavialle (nykyisin Finavia Oyj) ja Utin jääkäriyrykmentille Utin lentoaseman toimintaan. Hakemus lupamääräysten tarkistamiseksi tuli tehdä 3 1.12.2014 mennessä, mutta aluehallintovirasto myönsi tähän lisäaikaa. AVI on lisäksi antanut 14.12.2010 päätöksen (Nro 60/2010/1) ympäristöluvan melua koskevan selvityksen ja melunhallintasuunnitelmien johdosta.

Utin lentoasema on toiminut vuodesta 1919 lähtien keskeytyksettä puolustusvoimien/ilmavoimien tukikohtana. Laskuvarjojääkärikoulu aloitti toimintansa Utissa vuonna 1962 ja lentoasema on mm. sotilaslaskuvarjohyppytoiminnan keskus Suomessa. Lentoasemalla on hyppytoimintaan hyvin soveltuvat puitteet laajan kenttäalueen, vähäisen liikenteen ja harvan asutuksen vuoksi.

Utin lentoaseman toiminta koostuu edelleen lähinnä yleisilmailun eri muodoista ja sotilasilmailusta. Utissa ei ole säännöllistä reittiliikennettä tai matkustajaliikennettä. Kaikki ilmailun eri muodot ovat Utin lentoasemalla vaihtelevassa määrin mahdollisia.

Siviili liikenteen kokonaisliikennemäärät vuonna 2014 olivat ympäristölupahakemuksessa vuonna 2003 kuvatun mukaiset, mutta ilmailun eri muotojen välillä on tapahtunut muutoksia. Laskuvarjohyppytoimintaa on hieman enemmän kuin vuonna 2003 arvioitiin. Tulevaisuudessa siviili liikenteen ei arvioida juuri kasvavan lukuun ottamatta laskuvarjohyppytoimintaa, joka voi kaksinkertaistua vuoteen 2030—2040 mennessä.

Sotilasilmailu toimii Utin lentoasemalla edelleen ympäristölupapäätöksissä kuvatulla tavalla. Harjoitushelikoptereiden (HH) lento-operaatioiden määrä on vakiintunut vuoden 2010 meluselvityksessä ennustetulle tasolle. Kuljetushelikopterin (NH90) lento-operaatioiden määrä on toistaiseksi kolmanneksen pienempi kuin vuonna 2010 arvioitiin, mutta kasvaa lähivuosina ennustettuun tasoonsa,

Vuonna 2010 laadittu meluselvitys keskittyi erityisesti kuvaamaan helikopteritoimintaa, jonka vaikutukset melualueen laajuuteen ovat määräävät. Selvityksessä siviili-ilmailun operaatiomäärät olivat nykyiseen nähden pienempiä. Hyppyerhojen toiminnan kehittyminen ja tärkeimmän hyppykoneen vaihtuminen antoivat aiheen meluselvityksen päivitykseen siviilitoiminnan osalta. Sotilasliikenteen osalta päivitys ei ole ollut tarpeen.

Meluselvitys kattaa lentokonemelualueet vuoden 2014/2015 siviililiikenteellä sekä yhteenlasketun helikoptereiden ja siviililiikenteen uuden ennustetilanteen (v. 2030—2040) lentomelualueet. Kokonaismelun Lden >55dB alue ulottuu noin 2 km etäisyydelle itään kiitotien päästä ja noin 1 km etäisyydelle länteen sekä enintään noin 1 km etäisyydelle kiitotien sivuille. Melualue ei juuri muuttunut edellisen selvityksen vuoden 2014 tilanteeseen verraten, sillä kokonaismelualue määräytyy lähes pelkästään sotilashelikopterilennoista. Hyppylentojen melualueet on laskettu hyödyntäen GPS-taltioita lentojen todellisista reiteistä. Hyppylentojen melualueet ovat hyvin pienet, eivätkä vaikuta kokonaisliikenteen melualueeseen. Vuoden 2030—2040 ennustetun kokonaisliikenteen Lden 55 dB melutason piirissä asuu noin 15 asukasta (vuoden 2013 asukastieto).

Siviililentotoiminnassa tapahtuneilla vähäisillä muutoksilla ei ole ollut vaikutusta kenttäalueen liukkaudentorjuntaan ja muuhun lentoaseman talvikunnossapitoon, polttoaineiden ja kemikaalien käyttömääriin, jätehuoltoon, energian käyttöön, vedenhankintaan ja viemärintiiniin eikä näiden aiheuttamiin ympäristövaikutuksiin. Vaikutusten ei myöskään ennusteta tulevaisuudessa muuttuvan.

Utin lentoaseman itäpäähän rakennetaan mahdollisesti Ilmavoimien lentokoneiden tukeutumisen mahdollistava alue. Aluetta voidaan käyttää myös muussa sotilasilmailussa. Alueen rakenteissa tullaan huomioimaan lentoaseman sijainti pohjavesialueella.

Sotilaslentotoiminnan määrän lisääntyessä myös ilma-aluksiin asematasolla tankattavan polttoaineen määrä kasvaa samassa suhteessa. Lisääntyvä tankkaustoiminta ei lisää merkittävästi ympäristövaikutuksia, koska alueiden rakenteissa ja hulevesijärjestelyissä on otettu huomioon lentoaseman sijainti pohjavesialueella.

Ilma-alusten jäänesto- ja jäänpoistoaineiden käyttö sotilasilmailussa on hyvin vähäistä Utin lentoasemalla. Siviili-ilmailussa kyseisten aineiden käyttö ei ole ollut tarpeen toiminnan luonteesta johtuen.

Lentoaseman siviili- ja sotilastoiminnan tarkkailu, kirjanpito ja raportointi tehdään jatkossakin pääosin Itä-Suomen ympäristölupaviraston päätöksen Nro 120/05/1 (30.11.2008) ja Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätöksen Nro 60/2010/1 (14.12.2010) mukaisesti. Finavia esittää pieniä tarkennuksia raportoitaviin siviililiikenteen operaatiomääriin.

Siviili- ja erityisesti sotilaslentoliikenteen aiheuttamia meluhaittoja hallitaan ensisijaisesti ohjaamalla toimintaa paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Finavia vastaa siviililiikenteen ja Utin jääkäriyrykmentti sotilasilmailun melunhallinnasta.

Toiminnanharjoittajien esitys lupamääräysten muuttamiseksi

Puolustusvoimien osin lupamääräyksiä ei ole tarpeen muuttaa. Finavia on esittänyt muutoksia laskuvarjohyppytoimintaa rajoittavaan lupamääräykseen 5a siten, että toiminta sallitaan pääsiäisaikaan ja pidennetty päivittäinen toiminta-aika on mahdollinen kymmenenä päivänä vuodessa hyppykerhojen kilpailujen ja ennätysyritystapahtumien vuoksi.

Lisäksi Finavia on esittänyt lupamääräyksen 5b korvaamista selkeämmällä määräyksellä ensisijaisesti käytävistä kiitoteistä.

Lisäksi Finavia on esittänyt muutamia määräyksiä pois otettavaksi, koska ne ovat käyneet tarpeettomiksi.

Utin lentoaseman liikenteen kehittyminen pitkällä aikavälillä

Vuonna 2003 Utin lentoasemalle laaditussa ympäristölupahakemuksessa arvioitiin toiminnan vaikutuksia lentoliikenteen melun osalta vuodelle 2008. Puolustusvoimien raskas helikopterikalusto oli uudistumassa ja lentokoulutuksen lentotuntimäärien ennakoitiin kaksinkertaistuvan vuosikymmenen loppuun mennessä. Myös pimeälentotoiminnan määrä oli lisääntymässä. Lennoista noin 30 % arvioitiin olevan harjoittelua lentoaseman alueella, 40 % harjoittelulentoja harjoitusalueilla ja 30 % matkalentoja.

Puolustusvoimien kuljetushelikoptereiden lentotoiminta ei ole Utissa kasvanut vuoden 2010 meluselvityksessä ennustetulla tavalla NH90-koptereiden toimitusten viivästyttyä. Vuodelle 2014 laadittu ennuste on edelleen käyttökelpoinen ennuste, koska se kuvaa tilannetta, jossa kaikki tilatut NH90-kopterit ovat niille suunnitellussa käytössä.

Siviililentämisen arvioidaan olevan Utissa jatkossa samankaltaista kuin nykyisin.

Liikenneilmailu on hyvin vähäistä eikä säännöllisiä reittilentoja ole näköpiirissä.

Yleisilmailu jakaantuu matkalentoihin ja laskuvarjohyppylentoihin.

Laskuvarjohyppylentojen määrän ennakoidaan kasvavan ennustetilanteessa 2030—2040 kaksinkertaiseksi laskuvarjohyppäämisen harrastajien määrän lisääntymisen myötä ja potentiaalisten harrastuspaikkojen mahdollisesti vähentyessä. Yleisilmailun matkalentojen määrän arvioidaan pysyvän nykyisellä tasoltaan.

Muu ilmailu koostuu Utissa lähinnä lentokoulutuksesta ja Jääkäriyrykmentin laskuvarjohyppyharjoittelusta siviilikoneella. Vuonna 2014 Jääkäriyrykmentti vuokrasi Utin Lennon konetta noin 30 päivänä ja operaatioita oli vajaa 500. Näistä lennoista on kerrottu tarkemmin vuoden 2015 meluselvityksessä. Muu ilmailu tapahtuu valtaosaltaan (86 % vuonna 2014) potkurikoneilla. Muun ilmailun määrän oletetaan jatkossa hieman kasvavan.

ELY-keskuksen lausunto

Kaakkois-Suomen ELY-keskus on tutustunut hakemusasiakirjoihin ja toteaa asiasta lausuntonaan seuraavan:

Arvio toiminnan mahdollisesta muutoksesta

Toiminnan mahdollista laajenemista arvioitaessa keskeisimpiä seikkoja on ELY-keskuksen käsityksen mukaan operaatioiden vuotuinen määrä. Lisäksi samalla tulee arvioida, ovatko operaatiot muuttuneet meluisammiksi esim. konetyypin muutosten myötä tai ovatko muutokset toimintatavoissa voineet lisätä melulle altistuvilla esim. terveysvaikutuksia tai melusta kiusaantumista.

Vuoden 2005 ympäristölupapäätöksen kertoelmaosan mukaan lentoasema on sotilaslentoasema, joka rakennetaan vastaamaan uuden kuljetushelikopterin asettamia vaatimuksia. Koulutus- ja kuljetushelikopteritoiminnan lisäksi lentoasemalla on kiinteäsiipisillä ilma-aluksilla tapahtuvaa sotilas- ja siviililentotoimintaa. Laskeutumisten lukumäärä vuonna 2003 lennonjohdon aukioloaikana oli 5510, joista 90 % oli sotilasilmailua, 10 % yleisilmailua ja alle prosentti liikenneilmailua. Helikoptereiden osuus liikenteestä oli noin 75 %. Lisäksi on mainittu olleen vähäinen määrä tilastoimatonta liikennettä lennonjohdon toiminta-ajan ulkopuolella. Esitetyssä meluselvityksessä ennustettiin liikennemäärien vuonna 2008 olevan seuraavat: sotilasilmailu 5120, yleisilmailu 1480 ja muu ilmailu 377.

Utin lentokentän toimintaa vuonna 2015 koskevan vuosiraportin mukaan laskeutumisia oli liikenneilmailussa 2, sotilasilmailussa 2698 ja yleisilmailussa 780, yhteensä 3480. Luvusta puuttuvat lennonjohdon aukioloajan ulkopuolella tehdyt lennot, joista ei ole laadittu erillistä kirjallista lentosuunnitelmaa. Lukuun sisältyvät laskuvarjohyppyperhon ilmoittamat hyppylennot, ja ne hyppylennot, jotka on tehty lennonjohdon aukioloaikana, ovat siten tulleet kahteen kertaan lasketuksi. Vuonna 2014 Finnavian tiedossa olleita laskeutumisia oli hakemusasiakirjojen mukaan 4 443, joista sotilasilmailua 2623 ja 1058 siviililaskuvarjohyppylentoa. Lennonjohdon ulkopuolisia, muita kuin siviililaskuvarjohyppylentoja arvioidaan olevan alle 150 lentoa vuodessa.

Hakemusasiakirjoissa ennustetaan vuosittaisten laskeutumismäärien olevan vuosina 2030 – 2040: sotilasilmailu 3500, yleisilmailu 2350, muu ilmailu 750 (yhteensä 6600 laskeutumista).

Vuoden 2005 lupapäätökseen liittynyttä meluselvitystä vuoteen 2008 on päivitetty vuonna 2010 (meluselvitys vuoteen 2014), jolloin keskityttiin sotilasliikenteeseen ja erityisesti uuden helikopterikaluston käytön vaikutuksiin melualueisiin. Melualueita on kuvattu L_{den} 50 dB ja 55 dB käyrin, kun lentojen on laskettu jakautuvan 7 ja 5 pv:lle /vk. Siviililiikenteen lentomelua on arvioitu vuonna 2015, jolloin siviililentomelun keskiäänitasot 55, 50 ja 45 dB ($L_{Aeq,07-22}$) on laskettu lennot jakautuneina sekä 12 kk:lle/v että 4 kk:lle/v. Selvitys sisältää ennusteen vuoteen 2030 – 2040. Vuoden 2015 selvitys sisältää myös ennustetilanteen kokonaisliikenteen (siviili- ja sotilasliikenne) lentomelualueista vuoteen 2030 - 2040.

Vuoden 2015 selvityksen mukaan siviililiikenteen lentomelualue $L_{Aeq} > 55$ dB sekä nykyisessä että laskuvarjohyppylentojen osalta nykyisestä kasvaneessa tilanteessa 2020 – 2030 jäävät lentoasema-alueen sisäpuolelle kiitotien suunnassa länteen. ELY-keskuksen käsityksen mukaan melualueen laskenta on periaatteessa syytä tehdä ajanjaksolle, jolla laskuvarjohyppylennot todellisuudessa tapahtuvat. Vuoden 2015 selvityksessä on näin tehtykin, kun laskenta on tehty vuosittaisten hyppylentojen

sijoituessa sekä 4 kk että vuoden ajalle. Tuloksista voidaan havaita, että melualueen laajuuteen ei laskentatapa ole juurikaan vaikuttanut.

Vuonna 2010 tehty arvio sotilasliikenteen kasvusta 2623 lentoon vuoteen 2014 mennessä ei helikopteritoimitusten viivästymisten takia ole vielä toteutunut, mutta sotilasliikenteen arvioidaan vuonna 2020 – 2030 olevan 3500 lentoa vuodessa. Arvion mukaan sotilasliikenteen melualueet eivät kuitenkaan muutu vuotta 2014 koskevasta ennusteesta vuoteen 2020 – 2030. Tämä johtunee siitä, että melualueen laajuuden kannalta merkittävimmän ilma-aluksen NH90-helikopterin operaatiomäärät vuotta 2014 koskeneessa arviossa vastaavat vuoden 2020 – 2030 ennustetta. Vuotta 2014 koskevassa ennusteessa tehty laskenta sotilasliikennelentojen sijoituessa viikon 5 arkipäivälle kuvaa periaatteessa paremmin sotilasliikenteen lentopäivinä muodostuvia melualueita kuin 7 viikonpäivälle tehty laskenta.

Aiempien arvioiden mukaan, kuten myös vuonna 2015 tehdyn selvityksen perusteella on siis todettu, että sotilasliikenteen vaikutus lentotoiminnasta muodostuvaan melualueeseen on selvästi hallitseva.

ELY-keskus toteaa, että vaikka siviililentojen määrä laskuvarjohyppylentojen määrän kasvaessa on nyky- ja ennustetilanteessa 2020 – 2030 suurempi kuin vuoden 2005 ympäristölupahakemuksessa on arvioitu, ei sillä ole vaikutusta kokonaisliikenteestä muodostuvaan melualueeseen. Koska yöaikaisia (klo 22 – 7) sotilaslentotapahtumia on harvakseltaan, eikä niiden määrä sinällään ole kasvanut tai kasvamassa, ei unen laadun heikkenemisen kautta tapahtuvat haitalliset terveysvaikutukset ole myöskään kasvamassa aiemmin arvioidusta.

Kokonaislentomäärät eivät vuoden 2005 ympäristölupapäätöksen perusteena olleen vuotta 2008 koskeneen arvion mukaan ole kasvaneet, eivätkä vuosia 2020 – 2030 koskien ole kasvamassa. Lupapäätöksessä oli myös otettu huomioon tulevat muutokset sotilasliikennetoiminnassa. Laskuvarjohyppylentoliikenteen suhteellisen osuuden lisääntyminen ei meluselvitysten mukaan vaikuta muodostuviin melualueisiin. Näillä perusteilla ELY-keskus katsoo, että toiminnassa ei ole tapahtunut sellaista oleellista muutosta, että ympäristölupaa olisi toiminnan muutoksen takia tarpeen tarkistaa.

Lisäksi voidaan todeta, että ELY-keskuksen käsityksen mukaan tehdyt meluselvitykset kuvaavat riittävän hyvin ja osin tarkentuneina toiminnasta aiheutuvaa melua.

Toiminnan harjoittajien esitys lupamääräysten tarkistamisesta

Lupamääräys 2.

Toiminnanharjoittaja esitti, että viemärointiä koskeva määräys (nro 2) poistetaan tarpeettomana, koska viemäroinnit on jo rakennettu suunnitelman mukaisesti. ELY-keskus toteaa kuitenkin, että vaikka viemärointi on toteutettu, on määräys edelleen syytä säilyttää muutettuna koskemaan viemäroinnin ylläpitoa. Mikäli myöhemmin viemärointiä korjataan tai muutetaan, toiminnanharjoittajan tulee teettää muutoksista tarkemmitaukset ja toimittaa ne ELY-keskukselle tiedoksi vuosiraportin yhteydessä. Tämä osaltaan varmistaa sitä, että toiminnanharjoittaja pysyy selvillä alueen viemäroinneistä.

Lupamääräys 4

Toiminnanharjoittaja esitti lupamääräyksen 4 muuttamista siten, että melunhallintasuunnitelma päivitetään ja että uutena määräyksenä edellytetään laskuvarjohyppyohjeen laatimista.

Mikäli laskuvarjohyppytoiminta kasvaa arvioidulla tavalla, voi lähialueiden asukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden kokema kiusaantuminen lisääntyä. Tähän voidaan ELY-keskuksen käsityksen mukaan parhaiten vaikuttaa toiminnallisesti melunhallintasuunnitelman kautta esim. siten, että sää- tms. olosuhteet huomioon ottaen valitaan nousukierrosten alue muualta kuin asuntojen tai vapaa-ajan asuntojen päältä. Esitetty muutos lupamääräykseen 4 on hyvä ja tarpeellinen, varsinkin kun ELY-keskuksenkaan käsityksen mukaan lentoreittien sijaintia, lentokorkeuksia tai muuta lentämistä ohjaavia ehdottomia lupamääräyksiä ei ympäristöluvassa voi välttämättä antaa. ELY-keskus esittää, että laskuvarjohyppyohje tulisi hyväksyttävä valvontaviranomaisella.

Myös sotilaslentoliikennettä koskeva lentomelun hallintasuunnitelma on syytä päivittää säännöllisesti ja ottaa samalla mahdollisuuksien mukaan asukkaiden toiveet huomioon.

Lupamääräys 5a

Toiminnanharjoittaja on laskuvarjokerhon pyynnöstä esittänyt pääsiäisajan laskuvarjohyppylentojen kiellon poistamista sekä hyppytoiminnan sallimista klo 7 - 22 enintään kymmenenä päivänä vuodessa.

ELY-keskus toteaa, että vaikka laskuvarjohyppytoiminnasta aiheutuva päiväajan keskiäänitaso 55 dB:n lentomelualue ei ulotu asutukseen tai vapaa-ajan asutukseen, asukasviihtyvyyteen vaikuttaa jo pelkästään lentomelun kuuluminen vaimeanakin piha-alueilla. Mikäli lentotoiminta vuorokaudenajan suhteen pitenee ja vuosittaiset lentopäivät ja varsinkin kesäaikaan tapahtuva lentäminen lisääntyy, myös asukkaiden kiusaantumisen voidaan arvioida lisääntyvän. Kiusaantumista kokevien määrä on suurimmallaan kesän loma-aikoina ja viikonloppuisin, koska tuolloin eniten oleskellaan ulkosalla. Myös päivittäisen toiminta-ajan pidentyminen varsinkin illasta voi lisätä kiusaantumisen tunnetta.

ELY-keskus katsookin, että pääsiäisajan hyppylentojen kiellosta voidaan luopua, koska pihalla oleskelu on kyseiseen vuodenaikaan vähäisempää kuin kesällä. Sen sijaan hyppylentojen päivittäisen toiminta-ajan pidentämiseen tulisi suhtautua kriittisesti, ainakaan pidennettyjä toimintapäiviä ei tule sallia kahta enempää kalenterikuukaudessa.

Lupamääräys 5b

Ehdotukseen lupamääräyksen 5b korvaamisesta selkeämmin muotoillulla ja yleisesti hyväksyttävällä määräyksellä kiitoteiden käyttösuunnista ei ELY-keskuksella ole huomauttamista.

Lupamääräykset 9 ja 13

Lupamääräyksessä 9 edellytettyjen muutostöiden toteuttamisaikaa koskeva määräys voidaan jo toteutettuna poistaa tarpeettomana.

Lupamääräyksessä 13 edellytetty raportointi voidaan tarkentaa kuulumaan lennonjohdon aukioloaikaa sekä siviililaskuvarjohyppyjen tietoja, koska toiminnanharjoittajan on käytännössä mahdoton edellyttää tietojen toimittamista ulkopuolisilta. Lennonjohdon aukioloajan ulkopuolisista tilanteista, lähinnä operaatiomääristä, toiminnanharjoittajan tulisi kuitenkin esittää arvio.

Ympäristövastuuyksikkö

Ympäristönsuojelupäällikkö

Jaakko Vesivalo

Ylitarkastaja

Erja Monto